

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

16 Vtrum omnes sancti, qui sunt per Ecclesiam Canonizati, sint in gloria,
vel aliqui eorum in inferno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

D. 384.

beat, periculose determinatur: quia error, quo non creditur esse peccatum mortale, quod est peccatum mortale, conscientiam non excusat a toto, licet forte a tanto. Error vero, quo creditur esse mortale, quod non est mortale ex conscientia ligat ad peccatum mortale. Precipue autem periculum est, ubi veritas ambigua est, quod in hac questione accidit. Cum enim hæc questio ad theologos pertineat, in quantum dependet ex iure divino, vel ex iure naturali: & ad iuristas, in quantum dependet ex iure positivo, inveniunt in ea theologus, iurista, & iurista iuristas contrarie sentire. In iure naq. divino non inveniunt determinata expressa, cum in sacra scriptura expressa mentio de ea non fiat, quæ vis ad eam argumenta ex aliquibus auctoritatibus scripturæ forte adduci possint, quæ tamen non lucide veritatem ostendunt. Determinando vero eam secundum ius naturale, sic videtur ad præsens de ea dicendum, quod actionum humanarum multiplex est differentia. Quædam enim sunt, quæ habent de fornicatione inseparabiliter annexam, ut fornicatio, adulterium, & alia huiusmodi, quæ nullo modo bene fieri possunt, de numero talium non est hæc plures præbendas, alias in nullo casu dispensationem recipere possent, quod nullus dicit. Quædam vero sunt actiones, quæ de se in differenter sunt ad bonum, vel malum, ut lenarestucam de terra, vel aliquid huiusmodi, inter quarum numerum quidam computant habere plures præbendas, dicentes. Ita licitum est habere plures præbendas, sicut habere plura poma. Sed hoc non videtur esse verum, cum hoc, quod est habere plures præbendas, plurimas in se inordinationes contineat, utpote, quia non est possibile aliquem in pluribus ecclesiis deferuire, in quibus est præbendatus, cum præbenda videatur esse ordinata quasi quædam stipendia Deo ibidem ministratum. Sequitur etiam diminutio cultus divini, dum vnus loco plurium instituitur. Sequitur etiam in aliquibus defraudatio voluntatum testatorum, qui ad hoc aliqua bona ecclesiis contulerunt, ut certus numerus Deo deferuientium ibi esset. Sequitur etiam inæqualitas, dum vnus pluribus beneficiis abundat, & alius nec vnum habere potest, & multa alia huiusmodi, quæ de facili patent: vnde non potest contineri inter indifferentes actiones, & multo minus inter eas, quæ sunt secundum se bonæ, ut dare elemosinam, & huiusmodi. Sunt vero quædam actiones, quæ absolute considerate deformitatem, vel inordinationem quandam important, quæ tamen aliquibus circumstantiis aduenientibus bene efficiuntur, sicut occidere hominem, vel percutere, in se deformitatem quandam important: sed si addatur, occidere male factorem propter iustitiam, vel percutere delinquentem eam disciplinæ, non erit peccatum, sed iustum. In numero harum actionum vñ esse habere plures præbendas. Quamuis enim aliquas in ordinationes contineat, tamen alia circumstantiæ possunt superuenire, ita honestantes actum, quod prædictæ inordinationes totaliter euacuantur, utputa, si sit necessitas in pluribus ecclesiis eius obsequio, & possit plus seruire ecclesiæ, uel tantum dicitur absens quam alius præsens, & si qua alia sunt huiusmodi, & tunc istis conditionibus superuenientibus cum recta intentione non erit peccatum etiam nulla dispensatione interveniente, si consideretur tantum ius naturale, quia dispensatio ad ius naturale non pertinet, sed solum ad posituum. Si vero aliquis hac intentione plura beneficia

habeat, ut sit ditior, ut lautius viuat, & ut facilius ad episcopatum perveniat in aliqua ecclesiis ubi est præbendatus, non tolluntur prædictæ deformitates, sed augentur, quia est tali intentione, & vñ beneficium habere, quod nullam inordinationem importat, esse illicitum, & sic quidem esset dicendum secundum ius naturale, etiam nullo iure positivo superueniente. Nunc autem certum est per antiqua iura hoc esse prohibendum: patet etiam hæc prohibitioni consuetudine esse contrariam, quæ quidam dicunt illa iura esse abrogata. Nam per contrariam consuetudinem iura humana abrogantur. Quidam vero dicunt per hanc consuetudinem antiqua iura non abrogari, eo quod quædam decretalis &c. Multa per patientiam tolerantur, quæ si in iudicio fuerint deducta, iustitia cogent cedarentur, & hæc controversia iuristis est relinquenda, quamvis hoc videatur esse probabile, quod quantum ad hoc quod iura illa antiqua continent, ius naturale abrogari non possit per contrariam consuetudinem, utpote irrationalem. Quantum autem ad hoc quod solum de iure positivo continet, potest esse abrogata, præcipue si similitudinem hanc contrariam consuetudinem, in quorum potestate est ius posituum mutare, intendunt per talium dissimulationem antiqua iura mutare. Si ergo antiqua iura, quæ hoc prohibent, in suo robore manent, contraria consuetudine non obstant, certum est non posse aliquem plures præbendas habere absque dispensatione, etiam illis circumstantiis superuenientibus, quæ secundum considerationem iuris naturalis actum poterant honestare. Si autem antiqua iura sunt per consuetudinem abrogata, tunc prædictis circumstantiis superuenientibus et sine dispensatione licitum est plures præbendas habere, sicut quibus circumstantiis licitum non est, quantumcumque que dispensatio interveniat, eo quod dispensatio humana non auferat ligamen iuris naturalis, sed solum ligamen iuris positivi, quod per hominem lauitur, & per hominem dispensari potest.

Et ex his de facili potest patere responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XVI.

Utrum omnes sancti, qui sunt per ecclesiam canonizati, sint in gloria, uel aliqui eorum in inferno.

DEINDE queritur, quantum ad gloriam pertinet, utrum omnes sancti, qui sunt per ecclesiam canonizati, sint in gloria, uel aliqui eorum sint in inferno. & videtur quod aliqui possint esse in inferno de his, qui sunt in ecclesia canonizati. Nullus enim potest esse certus de statu alienius, sicut ipseniet de se, quia quæ sunt hominis nemo nouit, nisi spiritus hominis qui est in ipso, ut dicitur 1. Corint. 2. sed homo non potest esse certus de se ipso, utrum sit in statu salutis. dicitur enim ecclesia 9. Nemo scit, utrum sit dignus odio, uel amoris, ergo multo minus Papa scit, ergo potest in canonizando errare.

Præterea quicumque in iudicando innititur meo fallibili, potest errare: sed ecclesia in canonizando sanctos innititur testimonio humano, cum inquirat per testes de vita, & miraculis, ergo cum testimonio hominum sit fallibile, videtur quod ecclesia in canonizando sanctos possit errare.

SED CONTRA. In ecclesia non potest esse error damnabilis: sed hic esset error damnabilis, si ueneretur tanquam sanctus, qui fuit peccator, quia aliqui scientes peccata eius, crederent hoc esse falsum, & si

ita contigerit, possent ad errorem reduci. ergo Ecclesia in talibus errare non potest.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in epistola ad Hiero. qd si in scriptura canonica aliquid mendacium admittatur, nutabit fides nostra, quæ ex scriptura canonica dependet: sed sicut tenemur credere illud quod est in sacra scriptura, ita illud quod est communiter per Ecclesiam determinatum, vnde hæreticus iudicatur qui sentit contra determinationem conciliorum. ergo cõmune iudicium Ecclesiæ erroneum esse non potest, & sic idem quod prius.

RESPON. Dicendum, qd aliquid potest iudicari possibile secundum se consideratum, quod reatum ad aliquid extrinsecum impossibile inuenitur. Dico ergo, qd iudicium eorum qui præsent Ecclesiæ potest errare in quibuslibet, si personæ eorum tm respiciatur. Si vero consideretur diuina providentia, quæ Ecclesiam suam Spiritu sancto dirigit, vt non erret, sicut ipse promisit, Ioan. 14. quod Spiritus adueniens doceret omnem veritatem de necessarijs, scilicet ad salutem, certum est qd iudicium Ecclesiæ vniuersalis errare in his, quæ ad fidem pertinent, impossibile est. Vnde magis est standum sententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quam in iudicio profert, quàm quorumlibet sapientum hominum in scripturis opinioni. cum Caiphas, quàmuis nequam, tamè quia Pontifex, legatur etiam infcius propheta esse, Ioan. 11. In alijs vero sententijs, quæ ad particularia facta pertinent, vt cum agitur de possessionibus, vel de criminibus, vel de huiusmodi, possibile est iudicium Ecclesiæ errare propter falsos testes. Canonizatio vero sanctorum medium est inter hæc duo: quia tamen honor quem sanctis exhibemus, quædam professio fidei est, quæ sanctorum gloriam credimus, pie credendum est, quod nec etiam in his iudicium Ecclesiæ errare possit.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd Pontifex, cuius est canonizare sanctos, potest certificari de statu alius cuius per inquisitionem vitæ, & attestatiõnem miraculorum, & præcipue per instinctum Spiritus sancti, qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

AD SECVNDVM dicendum, quod diuina providentia præseruat Ecclesiam, ne in talibus per fallibile testimonium hominum fallatur.

Finis noni quodlibeti.

INCIPIT QVODLIBET DECIMVM.

QVÆSTIO PRIMA.

QVÆSTIVM est de Deo, angelo, & anima.

¶ De Deo quæsitæ sunt tria.

¶ Primo, De eius vnitate.

¶ Secundo, De eius iudicio.

¶ Tertio, De eius sacramento.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum vnitas aliquid positive dicat in diuinis, & non remotionem tantum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod vnitas aliquid positive dicat in diuinis, & non

A remotionem tantum, secundum opinionem Magistri. Ex priuationibus enim non constituitur res aliqua: sed ex vnitatibus constituitur numerus, qui est res, cum sit species quantitatis. ergo vnitas non dicitur secundum priuationem tantum.

¶ 2 Præ. Numerus sequitur distinctionem. Si ergo vnitas, & numerus in diuinis non dicerent rem aliquam, non esset in diuinis realis distinctio, quod est hæresis Sabelliana.

¶ 3 Præ. Si vnitas, & numerus in diuinis dicuntur solummodo remotione: per vnitatem autem nihil aliud videtur remoueri quàm numerus, nec per numerum aliud quàm vnitas, sequitur quod vtrumque istorum in diuinis dicitur secundum negationem negationis: sed negatio negationis non est, nisi secundum rationem tantum. ergo vnitas, & numerus non essent realiter in diuinis, quod est inconueniens: & sic vnum & numerus aliquid positive dicunt in diuinis.

SED CONTRA. Omne quod prædicatur de aliquo, prædicatur de eo secundum propriam rationem: sed ratio vnus in negatione consistit. Est enim vnum, quod non diuiditur secundum Philosophum. ergo de Deo prædicatur secundum remotionem tantum.

¶ 2 Præ. Secundum Philosophum in 10. Meta. vni & multa opponuntur, sicut priuatio, & habitus: priuatio autem dicitur per remotionem tantum. ergo vnum, quod inter prædicta duo tenet locum priuationis dicitur per remotionem tantum.

¶ 3 Præ. Vnum supra ens, non addit aliquid secundum rem, quia sic res non esset vna per suam essentiam, addit ergo aliquid secundum rationem tantum: sed quod est secundum rationem tantum, vel est negatio, vel relatio. Cum ergo vnum supra ens non addat aliquam relationem, quia ad aliquid non dicitur, videtur quod addat negationem.

RESPON. Dicendum, quod vnum quod est principium numeri, de necessitate aliquid positive dicit in eo, cui attribuitur, quia cum ex vnitatibus numerus constituitur, nisi vnitas res aliqua esset, numerus res esse non posset, & sic non posset poni in aliquo genere tamquam species. Si ergo vnum, quod conuertitur cum ente, sit idem, quod vnum, quod est principium numeri, oportet quod etiam vnum, quod conuertitur cum ente, aliquid positive superaddat enti, & hoc concedit Auicenna. vnde vult, quod vnum, quod conuertitur cum ente, addat supra ens aliquid, quod ad gentis mensuram pertineat. Sed hoc non potest esse, quia cum vnum, quod conuertitur cum ente, de qualibet re dicatur, oportet quod etiam vnum, quod addit supra ens, sit vna, & sic, vel erit vna per aliquam vnitatem additam, & ita erit processus in infinitum, vel erit vna per essentiam suam, quod si est, stadium est in primo, vt. ens ipsum dicatur vnum per essentiam, non per aliquam rem additam. Sic ergo intelligendum est secundum opinionem Aristotelis, & Commentatoris eius, quod vnum, quod conuertitur cum ente non superaddit enti rem aliquam, sed

E solum negationem diuisionis: & sic huiusmodi vnum, & ponit aliquid in quantum in suo intellectu includit ens, & dicitur remotione quantum ad id, quod superaddit enti. Vnum vero, quod est principium numeri, quod superaddit enti aliquid de genere mensuræ, & similiter numerus cuius est principium, inueniuntur in rebus habentibus dimensionem, quia talis numerus causatur ex diuisione continui, & hic numerus. scilicet ex diuisione continui causatus, est subiectum Arithmetica, etiam secundum Auicennam. Quodlib. S. Tho. I Nulla

Tex. cap. 9. 6. Phy. tex. com. 25. & 5. Meta. tex. com. 11. 16.

1. p. q. 11. a.

D. 79.